

دومین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مهندسی سازه و مدیریت ساخت دانشگاه صنعتی شریف - اسفند ۱۳۹۶

مدیریت ریسک قراردادهای مشارکت عمومی - خصوصی در پروژه‌های زیرساختی ایران

امین الوانچی^{1*}، سیدمحمدتقی حسینی²، امیر امیری‌دیبا³

1- استادیار، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه صنعتی شریف، تهران

2- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت، دانشگاه صنعتی شریف، تهران

3- کارشناس ارشد مهندسی و مدیریت ساخت، دانشگاه تهران، تهران

خلاصه

در دو دهه اخیر تمایل به اجرای پروژه‌های زیرساختی با مشارکت بخش خصوصی در ایران رشد فزاینده‌ای داشته است. با این وجود، در بسیاری از پروژه‌های مشارکت عمومی و خصوصی (PPP)، شکایات متعددی از روند انجام پروژه از سوی هر دو طرف قرارداد مطرح شده است. طرفین این نوع قراردادها مدعی هستند که موافقتنامه همسان مشارکت عمومی-خصوصی (PPP) کنونی فعلی قادر به مدیریت مطلوب ریسک‌های پروژه نیست. برای رسیدگی به این مسئله، هدف اصلی این تحقیق، بهبود پاسخ‌های دیده شده به مهم‌ترین ریسک‌ها در موافقتنامه همسان PPP کشور است. برای تحقق این هدف، ابتدا با مطالعه تحقیقات بین‌المللی مختلف، یک لیست جامع از 66 ریسک بالقوه در پروژه‌های PPP تهیه گردید. سپس، جهت شناسایی ریسک‌های متداول در پروژه‌های PPP داخل کشور، لیست تهیه شده در مرحله قبل با مشورت با یک گروه از افراد صاحب‌نظر در این حوزه، به 35 ریسکی که با توجه به شرایط ایران احتمال وقوع بیشتری دارند، منتج گردید. در گام بعد، ریسک‌های شناسایی شده برای پروژه‌های PPP ایران با انجام یک نظرسنجی مبتنی بر پرسشنامه که میان 27 کارشناس پروژه PPP توزیع گردید، اولویت بندی شدند. در نهایت، پاسخ‌های موافقتنامه همسان به 5 ریسک با اولویت بالا ارزیابی و تنها پاسخ داده شده به 1 ریسک قابل قبول شناخته شد و برای 4 ریسک مهم دیگر پاسخ‌های اصلاحی جهت بهبود موافقتنامه همسان پیشنهاد گردید. با اعمال این اصلاحات و پاسخ‌های ارائه شده، انتظار می‌رود بخش عمده‌ای از مسائل مربوط به قرارداد فعلی مرتفع گشته و پروژه‌های PPP کشور به طور موثرتر اجرا گردند.

کلمات کلیدی: مشارکت عمومی-خصوصی (PPP)؛ قرارداد همسان؛ اولویت‌بندی ریسک؛ پاسخ‌گویی به ریسک

1. مقدمه

با توجه به محدودیت بودجه عمومی برای رفع نیازهای فعلی و آینده، افزایش تقاضا برای توسعه زیرساخت‌ها و پذیرش نقش بیشتر برای بخش خصوصی در توسعه آن‌ها، روش‌های جایگزین تامین مالی امکانات و خدمات عمومی توسط بخش عمومی پذیرفته شده‌اند که انجام پروژه در قالب مشارکت عمومی-خصوصی یکی از این راهکارهاست. قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (Public Private Partnership یا PPP) طیف وسیعی از قراردادها را تشکیل می‌دهند که در آنها بخش عمومی مسئولیت بیشتری را، نسبت به روش‌های متعارف طراحی-مناقصه-ساخت و طراحی-ساخت، به بخش خصوصی واگذار می‌کند. قراردادهای PPP قراردادهای بلندمدت میان بخش خصوصی از یک طرف و یک نهاد دولتی از طرف دیگر

* Corresponding author

Email: alvanchi@sharif.edu